

Sagatavots 17.06.2021.

Aktualizēts 03.07.2023.

Invaliditātes likumā noteiktā asistenta pakalpojuma nodrošināšana

Ieteikumi pašvaldību sociālajiem dienestiem par transporta izdevumu kompensēšanu

Tiesiskais pamatojums

Ministru kabineta 2021.gada 18.maija noteikumu Nr.316 "Noteikumi par asistenta, pavadoņa un aprūpes pakalpojumu personām ar invaliditāti" (turpmāk – MK noteikumi Nr.316) 33.punkts.

MK noteikumi Nr.316 paredz, ka asistenta pakalpojuma pašvaldībā ietvaros var tikt kompensēti transporta izdevumi. Vienlaikus transporta izdevumu kompensēšanai asistenta pakalpojuma un pavadoņa pakalpojuma nodrošināšanas ietvaros ir noteikti nosacījumi, lai nepieļautu dubultā finansējuma risku transporta apmaksas nodrošināšanā no publiskajiem resursiem.

Tiek ņemts vērā, ka valstī jau šobrīd ir šādi atvieglojumi transporta izdevumiem:

- ❖ bezmaksas braucieni sabiedriskajā transportā bērnam ar invaliditāti un tā pavadonim, personai ar I invaliditātes grupu un tās pavadonim, personai ar II invaliditātes grupu;
- ❖ valsts pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai personām ar invaliditāti, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās (no 01.07.2023. 105.00 euro apmērā par katru pilnu sešu mēnešu periodu);
- ❖ pašvaldības izveidotā atbalsta sistēma transporta jomā.

Transporta izdevumu kompensācijas mērķis ir sniegt papildu atbalstu asistenta vai pavadoņa pakalpojuma izmantošanai, bet ne segt visas transporta izmaksas personai pilnā apmērā.

No valsts budžeta līdzekļiem tiek kompensēti transporta izdevumi, ja asistenta pakalpojuma vai pavadoņa pakalpojuma sniegšanas laikā **pakalpojuma pieprasītājam vai asistenta pakalpojuma vai pavadoņa pakalpojuma sniedzējam (turpmāk – pakalpojuma sniedzējs)** šādi izdevumi rodas. Izdevumus par transportu sociālais dienests kompensē tai personai, kurai attiecīgie izdevumi ir radušies, par nosacījumiem vienojoties līgumā.

Transporta izdevumu kompensēšana nav tiešā veidā saistīta ar atlīdzību pakalpojuma sniedzējam par sniegto pakalpojumu, jo asistentam vai pavadonim tiek maksāts par paveikto darbu, bet transporta izdevumi tiek kompensēti, lai pakalpojuma saņēmējs izmantojot pakalpojuma sniedzēja atbalstu, varētu nokļūt galamērķī.

Tiek kompensēti izdevumi par **sabiedriskā transporta biļetes vai degvielas iegādi**, lai pārvietotos Latvijas teritorijā. Izdevumus kompensē tikai šādos gadījumos:

- ❖ Ja pakalpojums tiek sniegts, lai tā saņēmējs nokļūtu **algota darba vietā, saimnieciskās darbības veikšanas vietā, brīvprātīgā darba veikšanas vietā, izglītības iestādē, dienas aprūpes centrā, specializētajā darbnīcā vai ne retāk kā reizi nedēļā saņemtu ģimenes (vispārējās prakses) ārsta vai ārstējošā ārsta nozīmētu medicīnisko procedūru kursu vai rehabilitācijas pakalpojumus.**

! *Transporta izdevumu kompensēšana asistenta pakalpojuma nodrošināšanas ietvaros ir attiecināma uz tiem izglītības veidiem, kurus nodrošina Invaliditātes likumā noteiktās izglītības iestādes, proti, pirmsskolas izglītība, vispārējā pamatizglītība, profesionālā pamatizglītība, arodizglītība, vispārējā vidējā izglītība un profesionālā vidējā izglītība, kā arī pirmā un otrā*

Sagatavots 17.06.2021.

Aktualizēts 03.07.2023.

līmeņa augstākā izglītība. Tādejādi transporta izdevumi var tikt kompensēti gadījumos, ja asistenta pakalpojuma saņēmējs iegūst kādu no iepriekš minētajiem izglītības veidiem, apmeklējot izglītības iestādi klātienē.

- ❖ **Ja valsts pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai¹ ir nepietiekams**, lai segtu izdevumus, kas personai rodas, lai nokļūtu iepriekšējā punktā minētajās vietās (ja pakalpojuma saņēmējs šo valsts pabalstu saņem). Izvērtējot to, vai minētais pabalsts ir pietiekams, pieņem un ņem vērā, ka transporta izdevumu segšanai no pabalsta līdzekļiem ir paredzēti **17.50 euro mēnesī**, kas ir viena sestā daļa no normatīvajos aktos par pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai personām ar invaliditāti, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās, noteiktā pabalsta apmēra².

! Transporta kompensācija pakalpojuma nodrošināšanas ietvaros *netiek piešķirta, ja papildus minētajam pabalstam pakalpojuma saņēmējs saņem pašvaldības atbalstu transporta izdevumu apmaksai. Ja pašvaldības atbalsts ir noteikts ierobežotā laika periodā, piemēram, mācību gada laikā, tad transporta izdevumus, lai nokļūtu iepriekšējā punktā minētajās vietās, var piešķirt par tiem kalendāra mēnešiem, kuros pašvaldības atbalstu nav iespējams saņemt.*

- ❖ Izdevumus par **sabiedriskā transporta biļešu iegādi** pakalpojuma sniedzējam kompensē tikai gadījumos, **ja asistenta pakalpojumu sniedz personai ar II invaliditātes grupu**. Izdevumi par sabiedriskā transporta biļešu iegādi personām ar I invaliditātes grupu, nepilngadīgām personām ar invaliditāti, viņus pavadošām personām, kā arī personām ar II invaliditātes grupu netiek kompensēti, jo šīs personas sabiedriskajā transportā var braukt bez maksas.³

Nosacījumi degvielas izdevumu kompensēšanas nepieciešamības izvērtēšanai

- ❖ Gadījumos, kad transporta izdevumus nepieciešams kompensēt **personas ar II invaliditātes grupu pavadīšanai, prioritāri ir jāizvērtē iespēja kompensēt pakalpojuma sniedzēja izdevumus par sabiedriskā transporta izmantošanu**. Izdevumus par degvielas iegādi kompensē tikai tad, ja nav iespējams izmantot sabiedrisko transportu (nav pieejams, nekursē vajadzīgajā maršrutā, kursē nepiemērotā laikā, nesamērīgi tālu no personas dzīvesvietas). Šo nosacījumu sociālais dienests izvērtē sarunā ar pakalpojuma pieprasītāju.

! Valsts resursi novirzāmi ekonomiskākajam transporta izdevumu veidam. Ja personas ar II invaliditātes grupu pavadīšanas gadījumā sabiedriskā transporta lietošana būtu iespējama, bet persona personīgu apsvērumu rezultātā izvēlas lietot privāto transportu, tad kompensējamā summa nevar pārsniegt izdevumus, kādi rastos, ja persona izmantotu sabiedrisko transportu.

¹ Valsts sociālo pabalstu likuma 12. pants.

² Pabalsta apmērs 105,00 euro par katru pilnu sešu mēnešu periodu noteikts Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumu Nr.1606 "Noteikumi par pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai personām ar invaliditāti, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās" 3.punktā.

³ Saskaņā ar Invaliditātes likuma 12.panta pirmās daļas 7.punktu personām ar I vai II invaliditātes grupu, personām līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti un personai, kas pavadā personu ar I invaliditātes grupu vai personu līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti, ir nodrošinātas tiesības par valsts budžeta līdzekļiem bez maksas Latvijas Republikas teritorijā izmantot visu veidu sabiedrisko transportu, izņemot aviotransportu, taksometrus un pasažieru pārvadājumus pa iekšējiem ūdeņiem.

Sagatavots 17.06.2021.

Aktualizēts 03.07.2023.

- ❖ **Personas ar I invaliditātes grupu vai bērna ar invaliditāti pārvietošanās atbalstam** izdevumus par degvielas iegādi kompensē tad, ja nav iespējas izmantot sabiedrisko transportu (nav pieejams, nekursē vajadzīgajā maršrutā, kursē nepiemērotā laikā, nesamērīgi tālu no personas dzīvesvietas). Šo nosacījumu sociālais dienests izvērtē sarunā ar pakalpojuma pieprasītāju.

! Sarunas gaitā iegūto informāciju par personas iespējām izmantot sabiedrisko transportu sociālais dienests dokumentē aprakstošā veidā, norādot iemeslus, kuru dēļ personai ir vai nav iespējams izmantot sabiedrisko transportu.

Transporta izdevumu kompensācijas apmēri

Transporta izdevumus kompensē **atbilstoši faktiskajiem izdevumiem** par sabiedriskā transporta biļešu iegādi vai degvielas iegādi. Viena pakalpojuma saņēmēja pavadīšanas vajadzībām transporta izdevumi nedrīkst pārsniegt šādus apmērus:

- ❖ 25 euro dienā;
- ❖ 120 euro mēnesī;
- ❖ 1200 euro gadā.

! Pakalpojuma sniedzēja transporta izdevumi no mājas līdz pakalpojuma saņēmēja dzīvesvietai un atpakaļ netiek apmaksāti.

Transporta izdevumu kompensācijas piešķiršana un personas atskaitīšanās par transporta izdevumiem

Pakalpojuma pieprasītājam vēlme par vajadzību kompensēt transporta izdevumu ir jānorāda iesniegumā.

Ja sociālais dienests izmanto noteikta parauga iesnieguma veidlapu, tad nepieciešamību kompensēt transporta izdevumus iesniegumā var iekļaut kā atsevišķu pazīmi, ko pakalpojuma pieprasītājam ir iespēja atzīmēt (piemēram ar vai). Pakalpojuma pieprasītājs vēlmi par transporta izdevumu kompensēšanu var izteikt vienlaikus ar asistenta vai pavadona pakalpojuma pieprasīšanu, vai arī pakalpojuma saņemšanas laikā, ja šāda nepieciešamība rodas. Iesniegumā persona norāda, vai transporta izdevumu kompensācija ir vajadzīga pakalpojuma pieprasītājam vai pakalpojuma sniedzējam.

Sociālais dienests **izvērtē:**

- ❖ Transporta izdevumu kompensēšanas nepieciešamību un nosacījumus – atbilstību MK noteikumu Nr.316 33.1. un 33.2.apakšpunktā noteiktajam.
- ❖ Transporta izdevumu kompensēšanas veidu – sabiedriskā transporta biļešu vai degvielas izdevumu kompensēšana vai sabiedriskā transporta biļešu un degvielas izdevumu kompensēšana.
- ❖ Vai valsts pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai persona izmanto MK noteikumu Nr.316 33.1.1.apakšpunktā noteiktajiem mērķiem.

Izvērtējuma rezultātam ir jāpamato sociālā dienesta lēmums par transporta izdevumu kompensēšanu vai atteikumu kompensēt transporta izdevumus, līdz ar to klienta lietā ir jābūt informācijai, kas trešajai personai ir izsekojama un saprotama.

Sagatavots 17.06.2021.

Aktualizēts 03.07.2023.

Vērtējot, vai transporta izdevumu kompensācija ir nepieciešama MK noteikumu Nr.316 33.1.1.apakšpunktā noteikto mērķu apmeklēšanai, sociālais dienests ņem vērā valsts un pašvaldību informācijas sistēmās pieejamo informāciju (MK noteikumu Nr.316 15.2., 15.3. un 15.4.apakšpunkts) un personas iesniegtajos dokumentos asistenta pakalpojuma pieprasīšanai norādīto informāciju (MK noteikumu Nr.316 8.¹ punkts, 14.1., 14.2., 14.4., 14.7., 14.8., 14.9. un 14.9.¹ apakšpunkts). Ja minētajās informācijas sistēmās un dokumentos nav norādes, ka persona apmeklē MK noteikumu Nr.316 33.1.1.apakšpunktā noteikto mērķi, tad personas pienākums ir iesniegt sociālajā dienestā lēmuma pieņemšanai nepieciešamo informāciju.

Ja transporta izdevumu kompensācija tiek prasīta, lai pilngadīga persona ne retāk kā reizi nedēļā saņemtu ģimenes (vispārējās prakses) ārsta vai ārstējošā ārsta nozīmētu medicīnisko procedūru kursu vai rehabilitācijas pakalpojumus, tad personai sociālajā dienestā ir jāiesniedz kāds no šādiem dokumentiem:

- ❖ Ģimenes (vispārējās prakses) ārsta vai ārstējošā ārsta nosūtījuma kopija attiecīgā ārstniecības pakalpojuma (medicīnas procedūras) saņemšanai.

! Nosūtījums ir adresēts konkrētai iestādei, kurā persona saņems pakalpojumu vai konkrētam ārstniecības speciālistam (piemēram, ergoterapeitam, fizioterapeitam).

- ❖ Līguma kopiju par rehabilitācijas pakalpojuma saņemšanu.
- ❖ Ārstniecības pakalpojuma vai rehabilitācijas pakalpojuma sniedzēja izziņu par pakalpojuma saņemšanas ilgumu.

Lēmumu par transporta izdevumu kompensēšanu var noformēt vienā dokumentā ar lēmumu par asistenta pakalpojuma vai pavadzoņa pakalpojuma piešķiršanu, ja vajadzību kompensēt transporta izdevumus persona izsaka vienlaikus ar asistenta vai pavadzoņa pakalpojuma pieprasīšanu. Lēmumā jābūt norādītam:

- ❖ Tiesiskajam pamatojumam par transporta izdevumu kompensēšanas piešķiršanu.
! Transporta izdevumu kompensācija tiek piesaistīta pakalpojuma saņēmējam, taču samaksu var veikt gan pakalpojuma pieprasītājam, gan pakalpojuma sniedzējam.
- ❖ Norādei, ka transporta izdevumi tiks kompensēti **atbilstoši faktiskajiem izdevumiem** attiecīgajā mēnesī, un nepārsniedzot MK noteikumu Nr.316 33.3.apakšpunktā noteiktos limitus.
- ❖ Informācijai, vai tiek kompensēti sabiedriskā transporta biļešu izdevumi vai degvielas izdevumi vai sabiedriskā transporta biļešu un degvielas izdevumi.

Līguma slēgšana un nosacījumi

Sociālais dienests individuāli izvērtē nepieciešamību slēgt atsevišķu līgumu (piemēram, patapinājuma līgums) vai iekļauj nosacījums par transporta izdevumu kompensēšanu trīspusējā uzņēmuma līgumā ar pakalpojuma pieprasītāju un pakalpojuma sniedzēju par pakalpojuma sniegšanu.

Līgumā norāda, kurai personai tiks kompensēti transporta izdevumi (pakalpojuma pieprasītājam vai pakalpojuma sniedzējam), pieejamos kompensācijas limitus atbilstoši MK noteikumu Nr.316 33.3.apakšpunktam, līdžēju tiesības, pienākumus un atbildību, norēķinu kārtību un citus būtiskus jautājumus, kas saistīti ar transporta izdevumu kompensēšanu.

Lai saņemtu transporta izdevumu kompensāciju, personai sociālajā dienestā ir jāiesniedz pārskats par transporta izmantošanu jeb “maršruta lapa”, kurā norādīta informācija par pārskata periodā apmeklētajām vietām (atbilstoši MK noteikumu Nr.316 33.1.1.apakšpunktam), kuru

Sagatavots 17.06.2021.

Aktualizēts 03.07.2023.

apmeklēšanai ir bijuši izdevumi par transporta izmantošanu (t.sk. norādot attālumu un braucienu reizes), jānorāda, kāds transporta veids tika izmantots, kā arī jānorāda transporta izdevumu apmērs.

! Ja persona ne retāk kā reizi nedēļā saņem ģimenes (vispārējās prakses) ārsta vai ārstējošā ārsta nozīmētu medicīnisko procedūru kursu vai rehabilitācijas pakalpojumus, tad iesniegtajā pārskatā par transporta izmantošanu ir jābūt attiecīgā ārstniecības vai rehabilitācijas pakalpojuma sniedzēja apliecinājumam par pakalpojuma saņemšanu tajās dienās, par kurām tiek prasīta transporta izdevumu kompensācija. Ārstniecības vai rehabilitācijas pakalpojuma sniedzējs var izsniegt arī atsevišķu izziņu par pakalpojuma saņemšanas dienām.

Ja tiek kompensēti izdevumi par degvielu, jānorāda automašīnas marka, vidējais degvielas patēriņš un nobraukums. Kopā ar pārskatu personai sociālajā dienestā ir jāiesniedz transporta izdevumus apliecinājoši dokumenti (biļetes, čeki, kvītis).

Vērtējot personīgā autotransporta degvielas patēriņu, sociālajam dienestam ieteicams izmantot Ceļu satiksmes drošības direkcijas tīmekļa vietnē www.csdd.lv pieejamo Rokasgrāmatu par vidējo degvielas patēriņu un CO2 izplūdi. Saite: <https://www.csdd.lv/videjais-degvielas-paterins/rokasgramatas-par-videjo-degvielas-paterinu-un-co2-izpludi>.

Sociālais dienests aprēķina personas faktiskos izdevumus par transportu, kas nevar pārsniegt MK noteikumu Nr.316 33.3.apakšpunktā noteiktos limitus, un līgumā noteiktajā kārtībā veic samaksu pakalpojuma pieprasītājam vai pakalpojuma sniedzējam.

! Ja degvielas izdevumi pārsniedz dienas vai mēneša limitu, tad kompensācijas apmēru samazina par pārsniegtās summas apmēru.

Piemērs transporta izdevumu kompensācijas aprēķināšanai par 2023. gada jūlija mēnesī:

Mārtiņš katru darbdienu no savas mājas brauc uz darba vietu, kura atrodas 28 km attālumā. Mārtiņam ir piešķirts arī valsts pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai. Automašīnas vidējais degvielas patēriņš 4.5 l/100km. Degvielas iegādes cena 1.697 euro.

Braucieni skaits: 2 braucieni dienā (uz darbu un atpakaļ); 22 (darbdienas mēnesī) x 2 = 44 braucieni mēnesī.

Nobrauktais attālums: 2 braucieni x 28 km = 56 km dienā jeb 44 braucieni x 28 km = 1232 km mēnesī.

Izlietotā degviela: 4.5 l x 56 km/100 = 2.52 litri dienā; 55.4 litri mēnesī.

Izlietotie līdzekļi degvielas iegādei uz darbu un atpakaļ: 2.52 l x 1.697 euro = 4.28 euro dienā (dienas limits 25 euro netiek pārsniegts); 94.01 euro mēnesī (mēneša limits 120 euro netiek pārsniegts); 1128.12 euro gadā (gada limits 1200 euro netiek pārsniegts). Protams, summas konkrētos mēnešos var būt atšķirīgas, taču kompensācijas aprēķināšanas princips saglabājas.

Kompensējamā summa mēnesī: 94.01 euro vai 76.51 euro (94.01 – 17.50 euro (valsts pabalsta summa mēnesī)), ja Mārtiņš arī valsts pabalstu izlieto nokļūšanai uz/no darba vietas.

Svarīgi!

- ✓ Konkrētajā mēnesī kompensējamais apjoms nedrīkst pārsniegt kilometru skaitu (minētajā piemērā 1232 km), kas veidojas darba vietas attālumu (km turp atpakaļ kopā) reizinot ar dienu skaitu, kad persona devusies uz darbu.
- ✓ Informāciju par to, kādiem mērķiem persona izlieto valsts pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai (17.50 euro mēnesī), iegūstama sarunās ar personu. Ja persona norāda, ka

Sagatavots 17.06.2021.

Aktualizēts 03.07.2023.

valsts pabalsts tiek izlietots nokļūšanai vietās, kuras nav norādītas MK noteikumu Nr.316 33.1.1.apakšpunktā, tad kompensē pilnu aprēķina summu. Ja persona norāda, ka pabalstu izlieto arī nokļūšanai algota darba vietā, saimnieciskās darbības veikšanas vietā, brīvprātīgā darba veikšanas vietā, izglītības iestādē, dienas aprūpes centrā, specializētajā darbnīcā vai ne retāk kā reizi nedēļā saņem ģimenes (vispārējās prakses) ārsta vai ārstējošā ārsta nozīmētu medicīnisko procedūru kursu vai rehabilitācijas pakalpojumus, tad kompensējamo summu samazina par 17.50 *euro*.

- ✓ Persona var iesniegt vairākus čekus vai kvītis par degvielas iegādi, vai tajos norādīta degvielas iegādes summa var būt lielāka, taču sociālais dienests izdevumus kompensē apjomā, kas atbilst patēriņam nokļūšanai MK noteikumu Nr.316 33.1.1.apakšpunktā noteiktajā vietā.

Sagatavoja:
E.Grāveris,
tālr.: 67021593